
TÁRGYAK, DOLGOK, JELEK, HANGJELEK, MOZDULATOK,
ÉRINTÉSEK... MEG- ÉS LESZÁMLÁLÁSA A 100-AS
KÖRBEŊ, EGYESÉVEL, ÉS ALKALMI CSOPORTOSÍTÁSOK
SZERINT. A SZORZÁS ÉS BENNFOGLALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE
EGYENLETES LÉPEGETÉSSEL. A PÉNZ

---

9. MODUL

KÉSZÍTETTE: BÓTA MÁRIA–KŐKÚTI ÁGNES

MODULLEÍRÁS

A modul célja	<p>A tudatos észlelés, megfigyelés és a figyelem irányításának fejlesztése. Tapasztalatszerzés a mennyiségi tulajdonságokról, a megfigyelt tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása. Számok (100-ig) darabszám- és mérőszám tartalmának ismerete, ezek kifejezése tevékenységgel. Az analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>
Időkeret	<p>3 óra intenzíven, és utána folyamatos gyakorlás</p>
Ajánlott korosztály	<p>7–8 évesek, 2. osztály</p>
Modulkapcsolódási pontok	<p>Tágabb környezetben: kerestantervi NAT szerint: környezeti nevelés; énkép, önismeret; tanulás Kompetenciaterület szerint: szociális és környezeti Szűkebb környezetben: saját programcsomagon belül: a 2., 8., 10., 11., 12. modul. Ajánlott megelőző tevékenységek: Tájékozódás a 30-as számkörben; megszámlálások, szétválogatások. Tárgyak, dolgok, jelek, hangjelek, mozdulatok, érintések... meg- és leszámlálása a 100-as körben egyesével.</p>
A képességfejlesztés fókuszai	<p>Megismerési képességek alapozása: – az érzékszervek tudatos működtetése; – a megfigyelt számtulajdonság, viszony kifejezése tevékenységgel, szóval; – tudatos és akaratlagos emlékezés fejlesztése; – mennyiségi összehasonlítás; – becslés, mérés. A feladattudat fejlesztése. Az elemi kommunikációs képesség fejlesztése. Rendszerezés, kombinativitás.</p>

AJÁNLÁS

A modul fő célja a számfogalom építése a 100-as számkörben. A számfogalom-építésnek egyik feladata a gyerekek figyelmének ráirányítása a számok különféle tulajdonságaira, kapcsolataira. Ennél azonban fontosabb, hogy minél több érzékszervvel gyűjtsenek tapasztalatokat ezekről a nagyobb számokról. Azaz, számláljanak meg tárgyakat, jeleket egyesével, hogy a számnevek képzésének rendszerét felismerhessék, miközben átélik a darabszámok „nagyságát”. Számláljanak alkalmi és adott csoportosítások szerint tízesével, ötösével, kettesével, hogy nagyobb rálátásuk legyen a számokra. A nem egyesével való számlálásnak ezen felül jelentős szerepe van a szorzótáblák előkészítésében, ezért gyakorlása a modul befejezése után is folyamatosan szükséges. Mérjenek alkalmi egységekkel, és szerezzenek tapasztalatokat az egyszerűsítő lehetőségekről: az egység többszörösével és a skálázott eszközökkel való mérésről. Sok és sokféle tapasztalattal, tevékenységgel indulhatnak el az absztrakció felé. A körülöttünk lévő valós világ megismerését segíti elő a vásárlás, a pénzhasználat.

TÁMOGATÓRENDSZER

C. Neményi Eszter–Sz. Oravecz Márta: *Útjelző az 2. osztályos matematika tanításához*

ÉRTÉKELÉS

A modulban **folyamatos megfigyeléssel** követjük, hogy ki-ki

- segítséggel vagy segítség nélkül képes számlálni a 100-as körben;
- mennyire biztos mennyiségfogalommal rendelkezik;
- képes-e a számtulajdonságok felismerésére, számok összehasonlítására adott vagy választott szempont szerint;
- hogyan működik együtt a csoportos feladatok végzése során társaival.

MODULVÁZLAT

Időterv: 1. óra: I/1., II/1–8.
2. óra: II/9–16.
3. óra: II/17–25.

Változat	Lépések, tevékenységek (a melléletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (melléletekben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag- tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
I. Ráhangolódás, a feldolgozás előkészítése						
	1. Házi feladat megbeszélése	tudatos megfigyelés, tapasztalatszerzés, emlékezet	minden gyerek	frontális	megbeszélés	
II. Az új tartalom feldolgozása						
	1. Tárgyak, termékek, dobozott áruk számlálása valahányasával	számlálás	minden gyerek, a bizonytalanabbul számlálók nagyobb terményeket szám- lálnak	csoportmunka	tevékenyked- tetés, tárlatlá- togatás	tojástartók, teás dobozok, plusszos, desszertes dobozok, hungarocell tál- cák, (hálók), apró tárgyak, 1. mellék- let, betűkártyák (t/8.)
	2. Golyók számlálása valahányasával	számlálás, szerialitás	minden gyerek	egyéni, frontális	tevékenyked- tetés	4 tojástartó, 6×3 sütőpor, go- lyós számológép

Változat	Lépések, tevékenységek (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (mellékletben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag- tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
	3. Számlálás valahányasával	megfigyelés, számlálás, érzékelés, tudatosítás, becslés	minden gyerek	frontális, csoportos munka	tevékenykedtetés	nagyobb gyöngyök, gemkapcsok, gyufaszálak, tökmagok, szívószál-darabok, gombok
	4. Számolások 1 percig	időérzék, figyelem, számlálás	minden gyerek	egyéni munka	cselekedtetés	másodpercmutatós falóra
	5. Egyenlő értékű pénzermék számlálása	számlálás	minden gyerek	egyéni munka	tevékenykedtetés	pénzkészlet (Ak/23.)
	6. Kiszámlálás (tárgyak, termékek, pénzermék)	számlálás, becslés, figyelem, finommozgás, összehasonlítás, ellenőrzés	minden gyerek, a bizonytalanabbul számlálók nagyobb terményeket számlálnak	páros munka, csoportos	tevékenykedtetés	babszemek, gyufásdoboz, gyufaszálak, cukorka, dió, mogyoró, bab, kukorica, lencse, rizs, mák, tálcák, pénzkészlet (Ak/23.)
	7. Rajzok, jelek számlálása valahányasával	számfogalom, összehasonlítás, absztrahálás, logikai gondolkodás	minden gyerek	egyéni munka	feladatmegoldás	1. feladatlap 1. feladat

Változat	Lépések, tevékenységek (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (mellékletben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag- tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
	8. Házi feladat	számlálás	minden gyerek	egyéni munka	feladatmegoldás	1. feladatlap 2. feladat
	9. A házi feladat megbeszélése	összehasonlítás	minden gyerek	frontális munka	ellenőrzés	1. feladatlap 2. feladat
	10. Számok olvasása számtáblázatról	számlálás, azonosítás	minden gyerek	frontális munka	cselekedtetés, beszélgetés	számtáblázat 1–100-ig (t/19), gyurmaragasztó, színes fólia
	11. Számok olvasása, írása	azonosítás	minden gyerek	frontálisan irányított önálló munka	olvasás, írástetés, megbeszélés	számtáblázat 1–100-ig (t/19), füzet
	12. Hosszúságmérés alkalmi egységgel	mérés	minden gyerek	csoportmunka	tevékenykedtetés	gemkapocs, szívószál, korong, fonal, tökmag, papírcsík, gyurmaragasztó, cédulák, ruhaanyagok, csomagolópapírok, krepp-papírok
	13. Mérőszalag készítése	megfigyelés, mérés, becslés	minden gyerek	frontálisan szervezett páros	tevékenykedtetés	papírcsík, színesrúd-készlet
	14. Mérések az elkészült mérőszalaggal	mérés	minden gyerek	páros munka	tevékenykedtetés	az elkészített mérőszalag
	15. Grafikon építése, olvasása	rendezés, megfigyelés	minden gyerek	frontális	tevékenykedtetés	post-it lapok
	16. Házi feladat	számlálás	minden gyerek	frontális	megfigyelés	2. feladatlap 1., 2. feladat
	17. A házi feladat megbeszélése	számlálás	minden gyerek	frontális	beszélgetés, ellenőrzés	2. feladatlap 1., 2. feladat

Változat	Lépések, tevékenységek (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (mellékletben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag- tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
	18. Csomagolások, csoportosítások	számlálás, számfogalom	minden gyerek	frontális, egyéni	tevékenyked- tetés	tojástartók, 2 tojás, füzet, pálcikák, színes rudak
	19. A csoportok csoportjai, leltárkészítés	számlálás	minden gyerek	csoportmunka, majd önálló	tevékenyked- tetés	üveggolyó, gesztenye, bab, szalvéta, alufólia, dobozok, írólap, 3. feladatlap 1., 2. feladat
	20. Pénzváltás (be- és felváltás)	számlálás	minden gyerek	csoportmunka és egyéni	tevékenyked- tetés	játékpénz (Ak/23.), 4. feladatlap 1., 2. feladat
	21. Csoportosítás tízesével Számok felírása tízesek és egyesek összegeként.	számlálás, kombinatívitas	minden gyerek	egyéni	tevékenyked- tetés	játékpénz (Ak/23.), 4. feladatlap 3. feladat
	22. Gyorsolvasási gyakorlatok	megfigyelés, azonosítás	minden gyerek	egyéni	olvasás	2. melléklet
	23. Számok írása, számtáblázatok	megfigyelés, azonosítás	minden gyerek	frontális, majd egyéni	olvasás, írás, kiválasztás	5. feladatlap 1.a) feladat
	24. Számok írása római számjelekkel	megfigyelés, szabálykövetés	minden gyerek, az önálló munkában differenciálható	frontális, majd egyéni	olvasás, írás	5. feladatlap 1. b), c), d) feladat
	25. Házi feladat	számlálás	minden gyerek, mi- nőségben és mennyi- ségben differenciált	önálló munka	feladatmeg- oldás	6. feladatlap 1., 2. feladat, 5. feladatlap 2. feladat

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

I. Ráhangolódás, a feldolgozás előkészítése	
Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>1. Házi feladat megbeszélése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ki hány árucikket számlált meg egy polcon? – Miért ekkorák a különbségek? 	<p>Nagyon eltérő számokat mondhatnak. Megbeszélik az eltérések okát: különböző nagyságú árucikkek vannak a polcon. A nagyobb áru több helyet foglal el, kevesebb fér belőle a polcra. Kisebb termékekből többet tudunk felrakni. Áruházanként eltérőek lehetnek a tapasztalataik.</p>

II. Az új tartalom feldolgozása	
Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>1. Tárgyak, termékek, dobozott áruk számlálása valahányasával</p> <p>Készítsünk mindegyik csoport asztalára betűkártyákat (t/8.), üres dobozokat (tojástartók, teás, plusszos, desszertes dobozok), tálcákat (hungarocell tálcák zöldecségek, gyümölcsök, sütemények csomagolásához), hálókat (pl. fokhagymaháló), lehetőleg egyformákat. A kiosztott dobozokhoz válasszunk olyan tárgyat, amelyek méreteikben, formájukban hasonlítanak a valódi árukhoz. Pl. kinder-tojásokból származó dobozok, golyók, pingpong-labdák, korongok, filteres teák papírijai, a 4-es Dienes-készlet kockái, gesztenyék...! Célszerű mindegyikből legalább 15-20 darabot biztosítani a csomagolások megkezdéséhez, persze az ideális az lenne, ha annyit tudnánk adni mindegyik csoportnak, ahány darabot szeretnénk csomagoltatni. Végül válasszuk ki az 1. mellékletből a csoport tárgyaihoz illő kártyát! A kártyák színei segítik a differenciálást.</p> <p>„Most a ti feladatotok lesz, hogy készítsetek ilyen csomagolt árut, amilyeneket az üzletek polcain láttatok. A kártyáról megtudhatjátok, hogy mit, és hányasával kell csomagolnotok. Osszátok meg a munkát a csoportban, és ha elkészültetek, vegyetek magatokhoz egy betűkártyát!”</p> <p>A tanító figyeli a csoportok munkáját, és szükség esetén segít. Ha azt tapasztalja, hogy a gyerekek egyesével számlálnak, biztassa őket a csomagolás szerinti valahányasával való számlálásra!</p> <p>Ha a gyerekek befejezték a munkát, szervezzünk tárlatlátogatást!</p> <p>„Most megnézhetitek, hogyan csomagoltak a társaitok. Először az A jelű gyerekek maradjanak az asztaluknál, a többiek az óramutató járásával egyező irányban menjenek a következő csoport asztalához! Az asztalnál maradt gyerekek ellenőrizzék, jól számlál-e a vendégcsoport!”</p> <p>Ha mindegyik csoport elvégezte a számlálást, cseréljük ki a házigazdákat a B jelű gyerekekre, és a csoportok forogjanak tovább...</p> <p>Végül számoltassuk be a csoportokat, észleltek-e hibát a vendégcsoportok számlálása során. Ebből megtudhatjuk, szükséges-e további tevékenységhez kapcsolni a valahányasával való számlálást.</p>	<p>A gyerekek a kártyára írt utasítás alapján elkezdik a csomagolást. Annyi darab árut tudnak becsomagolni, ahányat találnak az asztalukon. Az elkészült csomagok segítik a folytatás elképzelését, ösztönzi őket a valahányasával való számlálásra.</p> <p>A tárlatlátogatás során megismerkednek a többi csoport munkájával, és gyakorolják a valahányasával való számlálást.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>2. Golyók számlálása valahányasával A tanító a golyós számológépkön számláltatja a gyerekeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számláljunk 100-ig – egyesével; – tízesével; – 70-ig ötösével; – 40-ig kettesével! <p>– Házi feladatnak olyan dolgokat kellett gyűjtenetek, amelyek valahányasával vannak csomagolva. Ki mit talált?</p> <p>– Én is gyűjtöttem. Egy dobozba 10 tojás fér. Mennyi fér 4 dobozba? – Mutatja a 4 tojástartót.</p> <p>– Egy csomagban 3 zacskó sütőpor van. Mennyi van 6 csomagban? – Mutatja a csomagokat.</p>	<p>A gyerekek érintéssel számlálnak (közösen kezdve, aztán egyénileg, szólítás szerint), s minden 10. golyót erősen meglöknek. Így egyszerre tapintással és hallással is érzékelik az összességet.</p> <p>Ugyanígy folytatják a feladatot az ötösével és kettesével való számlálásban is.</p> <p>Beszámolnak, vagy bemutatják, mit gyűjtöttek.</p> <p>Pl. elem négyesével, zsebkendő tízesével, ötösével, tojás hatosával, tízesével...</p> <p>Együtt számlálnak: 10, 20, 30, 40. 3, 6, 9, 12, 15, 18.</p>
<p>3. Számlálás valahányasával Ezt a tevékenységet csak akkor végeztessük el, ha azt tapasztaljuk, hogy a tanulóknak további csomagolásokra, és számlálásokra van szükségük.</p> <p>„Képzeljétek el, hogy egy bolhapiacson vagyunk, és végkiárúsítás van. Az lesz a feladatotok, hogy megszámljátok, hogy (az egyes portékákból), miből mennyi a kínálatunk.”</p> <p>A választékunk a következőkből áll:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nagyobb, színes gemkapcsok (100 db) – gyufaszálak (70 db) – tökmag (kb. 100 db) – egyenlő hosszúságú szívószáldarabkák (10 cm-es, kb. 50 db) – egyenlő nagyságú gyöngyök (kb. 40 db) – azonos méretű tarka gombok (kb. 80 db) <p>Ezekből az áruinkból már csak annyi maradt, amit itt láttok az asztalon. Minden árucikk külön tálcára van helyezve a tanári asztalon.</p> <p>Először mindenki egyenként becsülje meg, hogy miből kb. mennyi lehet a tálcán.</p> <p>A tanító vegyes csoportokat alakít, a közös számláláshoz.</p> <p>Ezután csoportonként egy-egy tárgyhalmazt megszámláltat, a gyerekekre bízva az egyes csoportosítás megválasztását.</p>	<p>Miután már minden gyerek egyenként megbecsülte a tálcán levő áruk számosságát, választanak a csoportok az „árúk” közül. Közösen megbeszélik, hogy milyen módon tudnák a legügyesebben megszámlálni. Aztán megszámlálják a kupacot.</p> <p>Összehasonlítják a becslést a számlálás eredményével.</p> <p>Számlálhatnak: kettesével, ötösével, tízesével.</p> <p>Ellenőrzik, elmondják a csoportok az elrendezést is.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>4. Számlálások 1 percig A tanító a falórára mutat. – Megbeszéljük, hogy néhány órán 3 mutató van. A leggyorsabb a másodperceket méri. „Számláljuk meg együtt, hányat ugrik, míg egyszer körbejár, a 12-esről visszaér a 12-esre!” A tanító közlése: – Amíg körbeér, 60 másodperc telik el, ez 1 perc. – Most mindenki számlálja meg, hányat ver a szíve 1 perc alatt! Megmutatja, hol érezhetik a pulzusukat. Ráteteti az ujjukat a csuklóí ütőérre. (Ha nem sikerül megtalálni, akkor a nyaki verőérre.) Segít. Jelzi a perc kezdetét és befejeztét. Meghallgat néhány eredményt. – Meddig tudtok egyesével elszámolni 1 perc alatt? – Ki hányat tud pislantani? – Ki hányat tud szökdelni? – Ki hányszor tud tapsolni? „Próbáljátok ki valamelyiket!”</p> <p>„Álljatok fel, és azt figyeljétek meg, hányat tudtok szökdelni 1 perc alatt!” A tanító jelzi a kezdés és a befejezés időpontját. „Most is számláljátok meg, hányat ver a szívetek 1 perc alatt! Mit gondoltok, mekkora számot fogtok kapni?” Néhány gyereket meghallgat, így megtudhatja, érzik-e a gyerekek, hogy ha gyorsabban ver a szívük, akkor többet ver 1 perc alatt.</p>	<p>Közösen, hangosan számlálnak. Megállapítják, 60-ig számláltak.</p> <p>Számlálják a pulzálást (ha tudják, figyelik az órát is).</p> <p>Választanak a megfigyelni valók közül. Egy időben végzik a választott feladatot. Többször tapasztalják az 1 percnyi időtartam hosszát.</p> <p>Tapasztalják, hogy sportolás után gyorsabban ver a szívük, így többet ver 1 perc alatt.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>5. Egyenlő értékű pénzermék számlálása</p> <p>„Az előbb árukat csomagoltatok, illetve számláltatok. Ha ezeket meg akarnánk venni, akkor pénzre lenne szükségünk. Készítsétek elő a játékpénzeiteket (Ak/23.), és válogassátok szét az érméket! Tegyétek külön csoportba az 1 Ft-osokat, a 2 Ft-osokat, és így tovább.”</p> <p>Megvárja, amíg minden gyerek elkészül a válogatással.</p> <p>„Állapítsátok meg, mennyit érnek az 1 Ft-osok összesen!”</p> <p>„Mennyit érnek a 2 Ft-osok?”</p> <p>„Az 5 és a 10 Ft-osok értékét is állapítsátok meg!”</p> <p>Néhány tanulótól kérhetjük a 20, 50 és a 100 Ft-osok értékét is, de ez már biztosan több lesz 100 Ft-nál, így ne várjuk el mindegyik gyerektől!</p> <p>Ellenőrzéskor kérdezzünk meg egy tanulót pl. így:</p> <p>„Hány forintot érnek az ötforintosaid?”</p> <p>Forduljunk az osztályhoz!</p> <p>„Kinek az ötforintosai értek még ennyit?”</p> <p>„Hány ötforintosotok van?”</p> <p>Ha nem egyenlő a gyerekek ötforintosainak a száma, beszéljük meg, lehet-e, hogy mégis ugyanannyit érnek. Próbálják javítani a hibájukat, indokolják, és számlálással ellenőrizték, hogy jól gondolkodtak-e.</p>	<p>Szétválogatják és összeszámlálják az azonos pénzermék értékét. (Ebben a tevékenységben az a nehéz, hogy egyetlen rámutatással kell 2-t, 5-öt vagy 10-et lépni a számsorban.)</p> <p>Megpróbálnak következtetni az ötforintosok számából a kirakott pénz értékére.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>6. Kiszámlálás (tárgyak, termékek, pénzürmék)</p> <p>A tanító minden pár elé egy kupac gyufaszálat és babot tesz. Ezek mellé 2 üres dobozt.</p> <p>„Az lesz a feladatotok, hogy számláljatok ki magatok elé 100 db-ot a kupacból!”</p> <p>„Ezután töltsétek meg egy gyufásdobozt a kiszámolt 100 db-os kupacból!</p> <p>Közben számláljátok is, mennyi fér a dobozba!</p> <p>Előtte becsüljétek mindketten! Vajon kinek lesz pontosabb a becslése?”</p> <p>Ugyanez a tevékenység a babszemekkel.</p> <p>A tanító 1-1 tálcán nagy halom diót, mogyorót, babot, kukoricát, lencsét, rizst, mákot, apró, csomagolt cukorkát hoz be.</p> <p>Annyi csoportra osztja az osztály, ahányféle termést hozott.</p> <p>Minden csoportnak 100 szemet kell kiszámlálnia az előtte lévő kupacból.</p> <p>Mielőtt munkához látnak, az egy csoportban ülők becsülik meg, mekkora lesz a 100 db-os halom! Húzzanak el annyit az összesből, amennyi szerintük a 100 db!</p> <p>A maradékból számolják ki a 100 db-ot.</p> <p>Megbeszélik, hogyan lehet könnyebben, biztosabban végezni a leszámlálást.</p> <p>Számlálás után összehasonlítja a kiszámlált és a becsült „kupacokat”.</p> <p>„Nézzük meg a kupacokat! Az egyik kisebb, a másik nagyobb.”</p> <p>„Állítsátok sorba a tálcákat! Melyiken van a legkisebb kupac?...”</p> <p>A tanító állításokat mond a halmazokról, a tanulók jelzik, igazak vagy hamisak.</p> <p>A hamis állításokat igazgá teszik.</p> <p>Pl.: – A diókupac nagyobb, mint a babkupac. – Több szem van babból, mint rizsből.</p> <p>„Rakjátok ki egyenlő értékű pénzürmékből 60 Ft-ot!”</p> <p>Megvárja, amíg minden gyerek befejezi a tevékenységet. „Számoljátok meg, hány darab érme van előttetek!”</p> <p>Az ellenőrzést kétféleképpen végezhetjük:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdezzük az érme számát, és kitaláltatjuk a többiekkel az érme értékét. – Kérdezzük az érme értékét, és kitaláltatjuk az érme számát. 	<p>A párok tagjai külön-külön becsülnek, becslésüket közlik egymással. Közös számlálással töltik meg a dobozt, majd megbeszélik, kinek sikerült pontosabban becsülnie.</p> <p>A babszemeket is kiszámolják, és megtöltik a gyufásdobozt, közben számlálják.</p> <p>A csoportok együtt alakítják ki a becsült mennyiségű halmazt.</p> <p>Először fontos, hogy mindenki úgy számláljon, egyesével, ahogy valóban egymást követik a számok a számsorban. Csak ezután célszerű pl. tízesével „kupacokba” gyűjteni a termékeket, és így, tízesével is számlálhatnak.</p> <p>Megbeszélik: több-e, kevesebb-e a száz, mint amennyinek gondolták, vagy elég jól eltalálták?</p> <p>Sorba rendezik a tálcákat a rajtuk lévő kupacok nagysága szerint.</p> <p>Döntenek az állítások igazságáról.</p> <p>A gyerekekben megerősödik az a tapasztalat, hogy kisebb értékű érméből több kell, nagyobb értékűből kevesebb kell a 60 Ft kirakásához.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>7. Rajzok, jelek számlálása valahányasával Előkészíteti az 1. feladatlapot. „Számláld meg, mennyi az összes! Írd le betűkkel!” Az ellenőrzést felolvasatással, hibák esetén újraszámlálással végezzük.</p>	A gyerekek önálló munkában megoldják az 1. feladatot.
<p>8. Házi feladat Az 1. feladatlap 2. feladatának megoldása.</p>	
2. óra	
<p>9. A házi feladat megbeszélése Felolvasatással ellenőrizzük a házi feladatot. Hiba esetén javítsuk egyénileg a gyerekek munkáját!</p>	A gyerekek ellenőrzik és javítják a munkájukat.
<p>10. Számok olvasása számtáblázatról A tanító elhelyezi a táblára a számtáblázatot (t/19), és a táblázat egy-egy mezőjének kiemelését szolgáló színes fólialapokat készít elő gyurmaragasztóra erősítve. „Jelöljük meg azt a számot a számtáblázaton, ahány golyót rajzoltatok a rudakra!” „Jelöljük meg az 53-t is! Figyeljétek meg a két számot, és mondjatok róluk igazat!” „Válasszatok ki a szemetekkel egy számot! Akit szólítok, nevezze meg a számot, és jelölje meg a színes fóliával!” Sorban szólítja a gyerekeket, az osztály ellenőriz, és szükség esetén javít. „Most én jelölöm meg a számot, és ti mondjátok meg, melyik számot választotam!” Vegye le a táblázatról a fóliákat, és egy fóliacsíkkal emelje ki az 5. oszlop számait! „Olvassátok le a számokat, amelyek az 5. oszlopban vannak!” Emelje ki az 5. sort! „Olvassátok le az 5. sor számait!” Jelöljön meg a tanító egy számot! „Melyik szám van mellette, fölötte és melyik alatta?”</p>	<p>Megjelölik a 35-öt.</p> <p>Megfigyelik, hogy ugyanazokból a számjegyekből áll, de a két szám nem egyenlő. Megnevezik a számokat, és megkeresik a számok számjegyes alakját.</p> <p>Gyakorolják a számok olvasását.</p> <p>Megfigyelik, hogy az 5. oszlopban mindegyik szám 5-re végződik.</p> <p>Megfigyelik, hogy az 5. sorban a számok egyesével nőnek, az utolsó szám kivételével mindegyik 4-gyel kezdődik.</p> <p>Megnevezik az adott szám egyes szomszédait, és a számnál 10-zel kisebb és 10-zel nagyobb számot.</p>
<p>11. Számok olvasása, írása „Készítsétek elő a füzeteteket és grafitceruzát! Írjátok le azt a számot, amelyik a 4. sorban az első helyen van! Melyik az a szám, amelyik az 52 fölött van? Keresd meg azt a számot, amelyik a 3. oszlopban van, és a 6. sorban található. Írd le a 64-et! Te ezután melyik két számot választanád? Azokat is írd le!” Hallgassunk meg több tanulót is, mely számokat írták!</p>	<p>A tanító által megnevezett tulajdonságok alapján kiválasztják, és lejegyzik a számokat: 31, 42, 53, 64.</p> <p>Választanak másik két számot.</p> <p>Többen észrevehetik, hogy a négy szám egy vonalon van, és lehet, hogy így folytatják: 75, 86.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>12. Hosszúságmérés alkalmi egységgel</p> <p>Alakítsunk ki öt csoportot! Az egyik csoportnak adjunk 100 db egyenlő hosszú szívószálat (2 cm), a másodiknak 100 kicsi gemkapcsot, a harmadiknak 100 nagy gemkapcsot, a negyediknek 100 db nagyobb szívószálat (4 cm), az ötödiknek 100 db korongot, hosszú papírcsíkot, és gyurmaragasztót.</p> <p>„Egy képzeletbeli ruhaboltba hívlak benneteket vásárolni.” Megmutatja a tanári asztalra helyezett csomagolópapírokat, krepp-papírokat, ruhaanyagokat. „Ezekből vásárolhattok majd a csoportból valakinek ruhaanyagot. Válasszatok a csoportban valakit, akinek egy szoknyára vagy nadrágra való anyagot vásároltok!”</p> <p>„Milyen méretet kell tudni ahhoz, hogy anyagot tudjunk vásárolni?”</p> <p>„Nincs mérőszalagunk, ezért azokból az apró tárgyakból (gemkapocsból, szívószálból, korongból) készíthettek mérőszalagot, hogy méretet tudjatok venni a kiválasztott tanulóról. Lássatok munkához!”</p> <p>A szükséges hosszak lemérése és feljegyzése után kerüljön sor a „ruhaanyag” kiválasztására és „megvásárlására”!</p> <p>A tanító legyen a méteráruboltban az eladó. Készítsen elő egy hosszú papírcsíkot, amelyre előzetesen 100 tökmagot ragasztott. Ez legyen az ő mérőszalagja.</p> <p>„Jöhetnek a csoportokból a vásárlók. Hozzák magukkal a cédulát, amire feljegyeztétek, milyen hosszú anyag van szükség!”</p> <p>A vásárlók sorban kiválasztják az anyagokat, és megmondják, milyen hosszú anyagra van szükségük. A tanító (esetleg bevonva gyerekeket is) leméri a kért hosszúságot a saját mérőszalagjával, levágja az „anyagot”, és átadja a vásárlónak.</p> <p>Valószínű már az első mérésnél tiltakoznak a gyerekek a mérőszalag ellen. Itt az alkalom, hogy megbeszéljük, nem egyformák a mérőszalagok, így nem akkora anyagot fognak kapni, amekkorára szükség van.</p> <p>„Készítsünk egyforma mérőszalagot a színes rudak felhasználásával!”</p>	<p>A gyerekek láncot fűznek (mérőszalagot készítenek) a rendelkezésükre álló eszközökből.</p> <p>Megméri egy kislány szoknyájának vagy egy kislány nadrágjának a hosszát az elkészített mérőszalaggal, és feljegyzik a mérőszámot egy papírlapra.</p> <p>A vásárlók anyagot választanak, és a cédulára írt anyaghosszt kérik.</p> <p>Felismerik, hogy nem olyan hosszú anyagot kapnak a tanítótól, mint amekkorára szükségük lett volna. Keresik ennek az okát. Megfogalmazzák, hogy nem egyenlő egységekkel mértek, így hiába egyezik a mérőszám, mégsem lesz olyan hosszú az anyag, mint amekkorára szükség lenne a szoknya vagy a nadrág készítéséhez.</p>

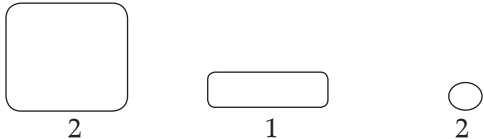
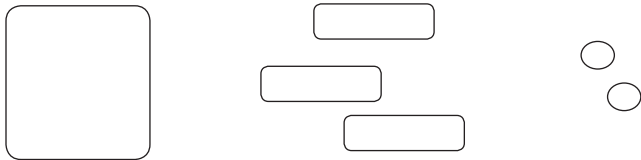
Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>13. Mérőszalag készítése</p> <p>„Készítsünk mérőszalagot, mindenki egyformát! Párokban fogtok dolgozni.”</p> <p>A tanító kb. 1 m-es papírcsíkokat oszt ki mindenkinek.</p> <p>Előkészítetteti a színesrúd-készletet. Kiveteti belőle a narancssárga rudakat.</p> <p>Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy többféleképpen mérhetik rá a narancssárga rudat a papírcsíkra.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Végigrakhatják a narancssárga rúddal a papírcsíkot, és utána jelölik a beosztást. – Másik út, ha egyenként helyezik rá a narancssárga rudat a papírcsíkra, s jelölik a beosztást. – Más ötlet is lehet. <p>a) „Mérjétek rá a narancssárga rúd hosszát a papírcsíkra annyiszor, ahányszor ráfér! (10-szer fér rá).</p> <p>b) Ha elkészültetek, az első narancssárga rúdnyi hosszúságot mérjétek meg kis fehér kockákkal!</p> <p>Egyikőtök helyezze a rudakat a papírra, a társatok jelölje a távolságot ceruzával!</p> <p>Ki tudja a fehér rúddal felmért egység nevét?</p> <p>Hogyan nevezzük azt a hosszúságegységet, amit 10 narancssárga rúddal rakunk ki?”</p> <p>Itt még csak megnevezzük a métert és a centimétert, minden különösebb magyarázat nélkül.</p>	<p>Párokban dolgoznak a gyerekek.</p> <p>Először rámérik az egyik gyerek papírcsíkjára az egységeket együtt. Utána a társára.</p> <p>Az első tíz egységet pontosan bejelölik a kis fehér kockával.</p> <p>Ez az 1 cm. A beosztások alá írják a számokat 10-ig.</p> <p>Ezután már csak 10 egységenként jelölik a hosszakat.</p> <p>1 m.</p>
<p>14. Mérések az elkészült mérőszalaggal</p> <p>„Most ezzel a mérőszalaggal mérjétek meg a szükséges anyaghosszt! Párokban mérjétek meg egymás adatait, és hasonlítsátok össze! Kinek van szüksége hosszabb anyagra?”</p> <p>„Végezzetek ezzel a mérőszalaggal más méréseket is. Pl. fej-körméret, derékbőség, csuklóbőség...”</p>	<p>A gyerekek megméri társuk néhány adatát az elkészített mérőszalaggal.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>15. Grafikon építése, olvasása Készítsünk elő sokféle színű post-it lapokat, és húzzunk egy vízszintes vonalat a táblára! „Most már mindenki tudja, hogy milyen hosszú ruhaanyagra lenne szüksége. Azt is válasszátok ki, hogy melyik a kedvenc színetek, milyen színű anyagot választanátok szívesen. Vegyetek magatokhoz olyan színű papírlapot, és sorban ragasszátok a táblára egymás mellé a lapokat!” Csoportonként szólítsa a tanulókat! „Látható-e ebből, hogy az osztályban melyik a legkedveltebb szín? Hogyan tudnánk könnyebben átlátni, hogy melyik színt hányan választották?” Rendezze a tanító az ugyanolyan színű lapokat egymás mellé külön sorba, hogy leolvasható legyen könnyen a darabszámuk! „Olvassuk le, melyik színt hányan szeretik!” „Melyik szín a legkedveltebb? Van-e olyan két szín, amit ugyanannyian szeretnek az osztályban?”</p>	<p>A gyerekek kiválasztják a kedvelt színüket.</p> <p>Leolvassák a kialakult grafikon néhány tulajdonságát.</p>
<p>16. Házi feladat A 2. feladatlap 1., 2. feladatának megoldása. Értelmezzük közösen a feladatokat, beszéljük meg a teendőket! Hívjuk fel a gyerekek figyelmét az 1. feladatban a becslésre!</p>	

3. óra

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>17. A házi feladat megbeszélése A feladatok megoldását felolvasással és beszélgetés során ellenőrizzük. Mondják el a gyerekek, hogy mi segítette a becslést az 1. feladatban!</p> <p>A 2. feladat ellenőrzése során kérjünk néhány igaz állítást is a grafikonról!</p>	<p>A megbeszélés során megfogalmazzák, hogy az 1. feladatban a becslést segítette a 10. gyöngyszem megjelölése, ehhez viszonyítva lehetett megbecsülni a gyöngyök számát. Az 1. láncon körülbelül 50, pontosan 53 gyöngyszem van. A 2. láncot hasonlíthattuk az elsőhöz, úgy tűnik, hogy azon van több gyöngyszem, de nem lehet rajta sokkal több. Pontosán 55 gyöngyöt fűztek erre a láncra.</p> <p>Leolvassák az adatokat: A könyvek száma: Andi: 40; Bogi: 35; Cili: 26; Dani: 32; Évi: 21. Igaz állításokat fogalmaznak meg. Például: Andinak van a legtöbb könyve. Évinek van a legkevesebb könyve. Andinak közel 2-szer annyi könyve van, mint Évinek. Boginak 3-mal van több könyve, mint Daninak...</p>
<p>18. Csomagolások, csoportosítások A tanító az előző órán használt 4 tojástartót veszi elő és 2 „tojást.” – „Reggel a piacon ennyi tojást vettem. Hány tojásom van? Írjátok le a füzetbe úgy, hogy emlékezzünk az elrendezésre!”</p> <p>– „Vegyétek elő a pálcikáitokat! Gumizzátok össze nyolcasával! Számláljátok meg a pálcikákat! Írjátok le a számukat a csoportosítás szerint!”</p> <p>– „Mérjétek meg a széketek szélességét fehér rúddal! Olvassátok le a mérésetek eredményét! – Hány fehér rúddal lehet ezt lemérni? – Csoportosítsátok a fehér rudakat valahányasával! Így is mérjétek meg a széketeket!”</p>	<p>A gyerekek leolvassák a dobozolt tojások számát: $10 + 10 + 10 + 10 + 2$</p> <p>Nyolcasával csoportosítanak és számlálnak.</p> <p>Lesz, aki kettesével, ötösével, tízesével csoportosít. Majd az ennek megfelelő rúddal mér.</p>

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>19. A csoportok csoportjai, leltárkészítés</p> <p>Csoportmunkában csomagoltassunk apró tárgyakat vagy terméseket! Például: adjunk mindegyik csoportnak 23 db üveggolyót, 30 gesztenyét és 50-60 szem babot. Készítsünk elő feldarabolt szalvétákat, alufóliát, kis méretű, lehetőleg egyforma dobozokat (teásdobozok, családi gyufásdobozok is megfelelnek), műanyag poharakat, és olyan kartondobozokat, amelyekbe 6 műanyag poharat tudunk beleállítani. Adjunk mindegyik csoportnak egy írólapot is!</p> <p>„A csoportok asztalára helyeztem tárgyakat, ezeket kell becsomagolnotok. Az üveggolyókat hármassával csomagoljátok szalvétába, majd 3 csomagot csomagoljatok alufóliába!”</p> <p>Miután a gyerekek elvégezték a csomagolást, gyűjtsék össze, és a tanító jegyezze a táblára, miből mennyi lett.</p> <p>„Ha ezt a leltárt látja valaki, és tudja, hogy hármassával csomagoltatok, meg tudja-e állapítani, hogy hány üveggolyótok van?”</p> <p>„Most a gesztenyéket csomagoljátok 4-esével! 4 csomagot helyeztetek dobozba! Mielőtt hozzálátnátok a munkához, válasszatok ki valakit a csoportból, aki nem vesz részt a csomagolásban, hanem addig megszámolja, hány babszem van a csoport asztalán!”</p> <p>„Mutassátok meg az elkészült munkát a babot számláló társatoknak, akinek ebből ki kell találnia, hány szem gesztenyét csomagoltatok!”</p>	<p>A gyerekek hármassával csomagolják a 23 üveggolyót, majd a megbeszélés során leltárba veszik, miből mennyi lett.</p> <p>Tanítói segítséggel ilyen leltár készül:</p> <p>Egy nagy csomagban 9 golyó van, 2-ben 18. Van még egy kis csomag, amiben 3 golyó van, és 2 golyó kimaradt a csomagolásból. Így összesen $18+3+2=23$ üveggolyó volt egy-egy csoportnál.</p> <p>A gyerekek 30 db gesztenyét csomagolnak 4-esével és ilyen csomagolást készítenek:</p>

„A babokat már megszámlálta a társatok. A csoport 6-6 szemet helyezzen poharakba, majd 6-6 poharat helyezzetek kartondobozba! Az írólapra készítsétek el a leltárt!”

A munka végeztével cseréltsük ki 2-2 csoport leltárát, és legyen az a feladatuk a gyerekeknek, hogy ennek alapján állapítsák meg, hány szem babot csomagoltak a gyerekek a másik csoportban. Az ellenőrzést az a tanuló végezze, aki eredetileg megállapította a babszemek számát.

„Most rajz alapján kell hasonló tevékenységet végeznetek, mint az előbb. A csomagolások helyett most csoportosítatok, és színes ceruzával kerítsétek körbe az egy csoportba kerülő tárgyakat! A 3. feladatlapon dolgozzatok!”

A látvány alapján a babot számláló társuk megállapítja a gesztenyék számát: A dobozban 16 gesztenye van, a csomagok mindegyikében 4, így összesen $16 + 12 + 2 = 30$ gesztenyét csomagoltak a gyerekek. A csoportosítások után elkészítik a leltárt. Ilyen leltárak készülhetnek:

			
1	2	2	(= 50)
1	2	3	(= 51)
1	2	4	(= 52)
1	2	5	(= 53)
1	3	0	(= 54)
1	3	1	(= 55)
1	3	2	(= 56)
1	3	3	(= 57)
1	3	4	(= 58)
1	3	5	(= 59)
1	4	0	(= 60)

A gyerekek önálló munkában megoldják a 3. feladatlap 1., 2. feladatát.

„A 2. feladatban kifizetéseket kell végezni. Vegyétek magatokhoz a saját játékpénztek érmeit, és fizessétek ki a feladatlapon adott összeget egyféleképpen. Jegyezzétek le a táblázatba, milyen érmeiket használtatok, és melyikből hányat! Ha elkészültetek, hasonlítsátok össze a csoportban, ki hogyan fizette ki a megadott összeget! A különböző kifizetéseket is írjátok be a táblázatotokba!”

Különböző összegeket fizetnek ki többféleképpen.

A tevékenységek közben tudatosodik, hogy kisebb értékű érmékből több kell, nagyobb értékűekből kevesebb kell adott összeg kifizetéséhez.

21. Csoportosítás tízesével.

Számok felírása tízesek és egyesek összegeként.

„Csak 10 és 1 forintos érmeiket használj! Fizess ki 43 Ft-ot!”

Várjuk meg, amíg a gyerekek kirakják játékpénzzel a 43 Ft-ot, aztán gyűjtsük össze, ki hogyan rakta ki!

Jegyezzük fel a táblára! Például:

Kifizetendő:		
negyvenhárom		43
	1	33
	2	23
	3	13
	4	3

Ha nem hozzák ezeket a kirakásokat a gyerekek, kérdezzük meg, hogy lehetne másként is kifizetni ezekkel az érméikkel a 43 Ft-ot.

„Ki használt a kifizetéshez a legkevesebb érmet?”

„Ezt a kirakást lejegyezhetjük így is: $4t \ 3e$, vagy még rövidebben: 43. Ebben a kétjegyű számban a 4-es számjegy a tízesek számát, a 3-as az egyesek számát jelenti.”

„Rakjátok ki a következő összeget a legkevesebb pénzürmével: 34 Ft!”

„Miben különbözik ez az előző kirakástól? És miben egyezik a két kirakás?”

„Oldjátok meg a 4. feladatlapon 3. feladatát!”

Az ellenőrzést a gyerekek csoportban végezzék!

A kirakások során erősödik a számok értékmérő tartalma.

A sokféle kirakás fejleszti a kombinatív képességet.

Megismerik a helyiértékes írásmód lényegét. Még a szakszó használata nélkül alakul a számjegy valódi értékének a fogalma.

Néhány feladat önálló megoldásával szereznek gyakorlatot a kétjegyű számok helyiértékes írásáról.

22. Gyorsolvasási gyakorlatok

Néhány kép felmutatásával ellenőrizzük, hogy nem keverik-e a gyerekek a helyiértékeket.

„Felmutatok majd néhány képet. Figyelj, mert rövid ideig fogom mutatni. Írd le a füzetedbe, hány forintot látsz a képen!”

A tanító sorban, egyre rövidebb ideig mutatja fel a 2. melléklet képeit.

A gyerekek megfigyelik, hány tízes és hány 1-es van a képen, és lejegyzik a pénz értékét a füzetükbe: 54, 89, 64, 75.

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység																										
<p>23. Számok írása, számtáblázatok</p> <p>„Felírom a táblára, miből mennyi van egy pénztárfiókban. Mondjátok ki, mennyit ér!”</p> <p>A tanító a táblára írja egyenként, a szám nevének közös kimondása után egy-egy vállalkozó tanuló felírja a számot számjegyekkel a táblára.</p> <p>Ha szükségesnek érezzük, rakassuk ki némelyiket játékpénzzel!</p> <table border="1" data-bbox="183 454 938 699"> <thead> <tr> <th>a)</th> <th>b)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 tízes és 5 egyes</td> <td>1 t 9 e</td> </tr> <tr> <td>4 tízes és 8 egyes</td> <td>2 t 4 e</td> </tr> <tr> <td>6 tízes és 11 egyes</td> <td>7 t 0 e</td> </tr> <tr> <td>9 tízes és 4 egyes</td> <td>2 t 5 e</td> </tr> <tr> <td>5 tízes és 0 egyes</td> <td>9 t 9 e</td> </tr> </tbody> </table> <p>„Készítsétek elő az 5. feladatlap 1. feladatát, és jelöljétek meg egy kék x-szel ezeket a számokat a számtáblázatban!”</p> <p>A számok jelölése után ilyen kérdéseket tehetünk fel:</p> <p>„Melyik sorban jelölted a legtöbb számot? Mi ezekben a számokban a közös?</p> <p>Melyik oszlopban jelölted a legtöbb számot? Ezeknek a számoknak mi a közös tulajdonsága?</p> <p>Jelöltél-e szomszédos számokat? Melyek ezek?”</p>	a)	b)	1 tízes és 5 egyes	1 t 9 e	4 tízes és 8 egyes	2 t 4 e	6 tízes és 11 egyes	7 t 0 e	9 tízes és 4 egyes	2 t 5 e	5 tízes és 0 egyes	9 t 9 e	<p>A gyerekek leolvassák a számokat a leírt bontott alakban, majd kimondják a szám szokott nevét.</p> <table border="1" data-bbox="1137 485 1892 772"> <thead> <tr> <th>a)</th> <th>b)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 tízes és 5 egyes = 15</td> <td>1 t 9 e = 19</td> </tr> <tr> <td>4 tízes és 8 egyes = 45</td> <td>2 t 4 e = 24</td> </tr> <tr> <td>6 tízes és 11 egyes = 71</td> <td>7 t 0 e = 70</td> </tr> <tr> <td>9 tízes és 4 egyes = 94</td> <td>2 t 5 e = 25</td> </tr> <tr> <td>5 tízes és 0 egyes = 50</td> <td>9 t 9 e = 99</td> </tr> <tr> <td>7 egyes és 2 tízes = 27</td> <td>3 e 2 t = 23</td> </tr> </tbody> </table> <p>A gyerekek olvassák és kiválasztják a számok számjegyes alakját.</p> <p>Megteszik az első megfigyeléseiket a számok rendezett sorozatában, de még csak konkrét számokat megfigyelve:</p> <p>A 3. sorban jelöltük a legtöbb számot. Mindegyikben 2 tízes van.</p> <p>Az 5. oszlopban jelöltük a legtöbb számot. Mindegyikben 5 egyes van.</p> <p>Szomszédos számok: 23, 24; 24, 25; 70, 71.</p>	a)	b)	1 tízes és 5 egyes = 15	1 t 9 e = 19	4 tízes és 8 egyes = 45	2 t 4 e = 24	6 tízes és 11 egyes = 71	7 t 0 e = 70	9 tízes és 4 egyes = 94	2 t 5 e = 25	5 tízes és 0 egyes = 50	9 t 9 e = 99	7 egyes és 2 tízes = 27	3 e 2 t = 23
a)	b)																										
1 tízes és 5 egyes	1 t 9 e																										
4 tízes és 8 egyes	2 t 4 e																										
6 tízes és 11 egyes	7 t 0 e																										
9 tízes és 4 egyes	2 t 5 e																										
5 tízes és 0 egyes	9 t 9 e																										
a)	b)																										
1 tízes és 5 egyes = 15	1 t 9 e = 19																										
4 tízes és 8 egyes = 45	2 t 4 e = 24																										
6 tízes és 11 egyes = 71	7 t 0 e = 70																										
9 tízes és 4 egyes = 94	2 t 5 e = 25																										
5 tízes és 0 egyes = 50	9 t 9 e = 99																										
7 egyes és 2 tízes = 27	3 e 2 t = 23																										

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység																																																																																																														
<p>24. Számok írása római számjelekkel</p> <p>„A számtáblázat 1-től 100-ig tartalmazza a számokat. Régen nem így írták a számokat, hanem más számjeleket használtak. Még ma is használjuk ezeket a jeleket, például a hónapok írására. Ezek a római számjelek. Írjátok le római számjelekkel a táblázatban megjelölt számok közül azokat, amelyeket ismertek!”</p> <p>Várjuk meg, mely számokat tudják leírni a gyerekek! Ha egyiket sem, mutassuk meg nekik a római számírás jeleit:</p> <p>„Csak néhány jelet elegendő ismerni ezeknek a számoknak a leírására: I az 1-et jelöli, V az 5-öt, X a 10-et, L az 50-et, és C a 100-at. 100-ig minden szám leírható ezzel az 5 jellel. Vannak szabályok, amelyeket be kell tartanunk.</p> <p>Egy szám leírásában csak egyszer szerepelhet a V és az L.</p> <p>Elkezdem írni a számokat római számjelekkel táblázatban. Figyeljétek meg, vajon milyen szabályt kell követni! Ha valaki úgy gondolja, hogy ő tudná folytatni, jelezze!”</p> <p>A tanító elkezd írni a számokat táblázatba római számjelekkel:</p> <table border="1" data-bbox="183 746 1014 1158"> <thead> <tr> <th>I</th> <th>II</th> <th>III</th> <th>IV</th> <th>V</th> <th>VI</th> <th>VII</th> <th>VIII</th> <th>IX</th> <th>X</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>XI</td> <td>XII</td> <td>XIII</td> <td>XIV</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>Várhatóan többen jelezni fogják, hogy tudják folytatni. Adjuk át nekik a lehetőséget! A 40 leírását mutassuk meg (XL), és ismét ajánljuk fel a folytatás lehetőségét!</p> <p>Ha úgy látjuk, hogy a gyerekek már képesek e témában az önálló munkára, oldassuk meg velük az 5. feladatlap 1. b), c), d) feladatokat. Felhasználhatjuk a feladatokat differenciálásra is!</p>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV																																																																																																	<p>A gyerekek megfigyelik a római számjelekkel történő írást, felismerik (de még nem fogalmazzák meg) a számírás szabályát, és ezt alkalmazva gyakorolják a számok írását és olvasását.</p>
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X																																																																																																						
XI	XII	XIII	XIV																																																																																																												

Tanítói tevékenység	Tanulói tevékenység
25. Házi feladat 6. feladatlap, 1., 2. feladat. 5. feladatlap, 2. feladat.	